

ZIGEUNERTAAL IN 'T GEULHEMS EN ANDERE ANNEKE-DOTES OVER GEULHEM EN OMSTREKEN

Frans Bosten

In de veertiger en vijftiger jaren bivakkeerden er tussen de bruggen, die de verbinding vormden tussen de Onderstestraat en Geulhem, vaak zigeuners (*kérkesvollek* in de volksmond) met hun woonwagens. In onze ogen vreemde vogels, met rare gewoontes en vreemde taal.

Om aan de kost te komen gingen ze met *sjpenselen* langs de deuren zoals garen, elastiek, *knopsjipangen*, knopen enzovoort. De eenden op de Geul minderden met de dag. Wij verdachten die "gladjanussen" dan ook van stroperij. Ook wilden ze ouderen voor geld de toekomst voorspellen. Ja, ja!

Om dat rare volkje een beetje na te doen, verzonnen wij, zittend op de Geulbruggen of bij de waterval of op de leim, ook een zigeuner-, c.q. Geulhemtaal.

Tellen tot tien ging dan als volgt: *enne – twenne – drenne – fienke – foele – ramme – damme – piele – poele – patsj*.

Of wat wij ervan verstonden, als zij het onder mekaar over de bombardementen hadden: "*fiegers kamen over*"; "*bommen fielen neer op de woonwages*"; "*heuners holden de bergen (grotten) in*"; "*kindsje waor binao verzope*"; "*Dodja hat'm nog gered*"; "*twie sjoen wiever en drei monneka's (accordeons) nao de klote*"

Echter, niet alleen de zigeuners; als kinderen van Houthem hadden we al 't vage vermoeden dat Geulhem ook wel een apart gehucht was met aparte bewoners. Je hoorde erbij, of niet!

Iedere bewoner had een bijnaam, zoals: Najeu, de Soete, de Krauw, de Baron (later de Goudzoeker), Jeu Karbouw, de Bril, Bienjoen, Toeti, Yzere Willem.

Bij deze laatste hoort een verklaring.

Toen Wim van Est in de Ronde van Frankrijk 30 meter diep viel, maar zijn Pontiac horloge nog liep, zei IJzeren Willem: "Ik heb toch ook een Pontiac, dus ben ik nu ook een IJzeren Willem. Wim van Est was namelijk een hele harde. Daarvandaan zijn bijnaam IJzeren Willem. Dit als verklaring van de bijnaam van Willy Frijns.

Kaarten in de Geulhemermolen noemden ze *sjotele*.

De zeven dochters van de familie Pasmans heetten de 14 *batse*.

Adam en Eva was bij het echtpaar Weusten, omdat de speeltuin daar Het Paradijs heette. Nu woont daar Eugène Curfs.

De familie Jaspers woonde onderaan de Barakkenberg. Deze straatnaam verwees naar de houten barakken, gebouwd ten behoeve van spoorwegpersoneel, dat hier de vakantie wilde doorbrengen. Later werden ze vooral door mensen van Berg bewoond.

De kinderen Jaspers, zoals Bert, Tilly, Lucy, hadden ook zo hun streken. Pastoor Riga vergeleek een van de meiden bij een catechismusles dan ook met haar moeder met de opmerking: "**je bent net zoals je moeder, Gestoomde bukking!**"

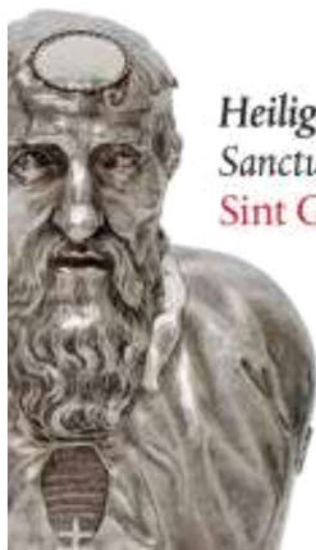
Bij het koetshuis van Kasteel Geulzicht woonde de familie Notermans. De vader, Lei, was een van de beste en laatste blokbrekers uit de groeven. In de oorlogsjaren woonde er ene Diepe, die achter in de hoek van het gebouw een kruidenierswinkeltje had. Bij de geldinwisseling na de oorlog werd hem gevraagd waar

het zwart verdiende geld gebleven was. “Daar heb ik een aap voor gekocht en die is de pijp uitgegaan.”

Op de hoek tegenover café Royen woonden de heer en mevrouw Krijger met zoon Henry. Een van zijn liefste bezigheden was, wanneer hij samen met moeder Krijger met de trein ging, de *brere* (slagbomen) van de overweg dicht te draaien. Dat ging toentertijd nog handmatig. Mevrouw Krijger vond dat maar niks en zei bestraffend “Henry, dat mag je niet van mijnheer Houben”, de stationschef, die hierbij meteen een plagerijtje in petto had. “Jawel hoor, mevrouw Krijger, dat mag Adolfe wel.” Adolf was namelijk zijn werkelijke naam, maar zijn ouders vonden dat niet echt kunnen vanwege de associatie met Adolf Hitler.

Stationschef Houben hield wel van een pesterijtje.

---

*Heiligdom /
Sanctuary
Sint Gerlach*

op 9 januari
verschenen:

**HEILIGDOM
SINT GERLACH**

Piet Mertens (red.)
paperback, rijk
geïllustreerd in kleur
176 pagina's

prijs: € 24,50

Uitgeverij Vantilt

In *Heiligdom Sint Gerlach* wordt de geschiedenis verteld van het gerestaureerde kerkgebouw met de barokschilderingen. Ook wordt aandacht besteed aan het wonderlijke leven van Sint Gerlach, het ontstaan van zijn verering, de gebouwen van het vroegere klooster en de nieuw ingerichte schatkamer.

Met bijdragen van Piet Mertens, Anneke B. Mulder-Bakker, Paul le Blanc, Bernard Delmotte, Karin Keutgens, Peter te Poel en Rob Duckers. Foto-essays van Kim Swartz en Paul van Galen van de RACM.
